

CONGRES

Ruimte voor middenveld

**Besprekingstekst in voorbereiding
van congres**

5 mei 2025 (na STAR)

LEESWIJZER

Deze ontwerpcongresstekst is het resultaat van besprekingen in de STAR en de STAR-Congreswerkgroepen. We bundelen hier een eerste reeks voorstellen om ons als beweging te versterken. De focus ligt op zaken die we zelf kunnen doen, niet op hetgeen de overheid of de maatschappij moet doen. Ook niet waar we als beweging met de maatschappij naartoe willen. De tekst heeft dus ook een impact op alle organisaties in ons netwerk. De finale beslissingen zullen een opdracht zijn voor iedereen. Dat wil evenwel niet zeggen dat elke beslissing voor elke partnerorganisatie even relevant is (als je geen patrimonium hebt, kan je het bijvoorbeeld ook niet duurzamer maken).

In dit stadium zijn de ambities in de tekst nog geen vastgelegde principes, wel voorstellen om over na te denken. De volgorde waarin de voorstellen staan, is willekeurig en geeft geen prioriteit weer. Maar misschien leven er in de organisaties en bij de vrijwilligers nog andere ideeën die hierin een plaats kunnen krijgen. **Vul gerust aan!**

WIE BELANGT DEZE TEKST AAN?

We hebben deze congresstekst bewust in de *wij-vorm* geschreven, wij – de beweging-, wij – beweging.net, de partnerorganisaties en de geassocieerde partners, wij – partnerorganisaties zelf, wij – beroepskrachten en vrijwilligers.

WAT MET DEZE TEKST DOEN?

In deze fase, die loopt van mei tot eind september '25, zijn we niet direct op zoek naar tekstamendementen (mag wel), wel naar **reacties** op deze voorstellen en ev. **aanvullingen**. Kunnen we met deze voorstellen onze positie als beweging (incl. partnerorganisaties) in de samenleving de komende jaren versterken?

Niet de praktische haalbaarheid, wel de **kracht van het voorstel** staat voorop. De uitwerking is een zaak voor na het congres.

HOE REAGEREN?

Je mag opmerkingen, vragen, aanvullingen, bedenkingen formuleren, liefst via de knop 'Opmerkingen' of via track changes in de tekst. Beweging.net verzamelt alle opmerkingen tegen 19 september (t.a.v. Sandra.rosvelds@beweging.net) en herwerkt vervolgens de besprekingstekst tot een ontwerpcongresstekst. Op 1 december 2025 mag je een tweede versie verwachten. Daarop kunnen tot 15 januari tekstamendementen worden ingediend.

WIE MAG REAGEREN?

De STAR-leden zorgen ervoor dat de leden van hun congresdelegatie (elke partnerorganisatie, de geassocieerde partners en de provinciale bestuurscomités) van meet af aan betrokken zijn bij de besprekingen. Hoe zij de besprekingen organiseren, is ieders vrijheid. We verwachten in september van elke congresdelegatie één tekst terug met alle reacties van de congresdelegatie. De STAR-leden vormen hierin het aanspreekpunt.

HOE BESPREKEN?

We voorzien twee besprekingsmethodieken: de besprekingsvragen hieronder of de digitale bevraging via surveymonkey (zie link op de volgende pagina).

De digitale bevraging kan zowel worden ingevuld door individuen als door groepen. Ze is in deze versie vooral bedoeld voor onze bewegingspunten en provinciale bestuurscomités.

Wil je als partnerorganisatie ook aan de slag met de bevraging, neem dan contact op met Lies (liesbeth.dewinter@beweging.net). Zij kan je een eigen link sturen. Maak duidelijke afspraken met Lies over de periode waarin de bevraging loopt. Op het einde van de looptijd kan Lies je een rapport bezorgen.

BESPREKINGSVRAGEN

Om je te helpen bij de bespreking hebben we een aantal besprekingsvragen opgesteld.

1. Welke voorstellen in de tekst krijgen je volledige steun? Welke voorstellen zie je niet zitten?
2. Zie jij nog andere voorstellen om onze positie in de samenleving te versterken die binnen dit kader kunnen passen?
3. Aan welke voorstellen wil jouw organisatie zeker meewerken?
4. Welke goede praktijken binnen of buiten de beweging, ken je al, welke projecten zie je hierin passen?
5. Waar zie je al voorbeelden van structurele samenwerking tussen partnerorganisaties, binnen of buiten de beweging, die ons kunnen inspireren?

OPDRACHT

Formuleer bij elk hoofdstuk één doorbraak. Dit is één concreet voorstel dat we echt gerealiseerd willen zien.

ONLINE-BEVRAGING

Wat kan je doen met deze online-bevraging?

De onlinebevraging is vooral bedoeld voor de bewegingspunten en provinciale bestuurscomités. Je kan ze als groep invullen of individueel.

De resultaten dienen enkel en alleen om de interne bevraging binnen het provinciaal bestuurscomité te stofferen. Het is de congresdelegatie die finaal de positie bepaalt.

Wil je ook als partnerorganisatie deze onlinebevraging gebruiken? Laat het ons weten, dan maken we een versie op maat.

<https://nl.surveymonkey.com/r/ZKLRVY6>

INLEIDING

Beweging.net werd in 2014 opgericht door haar 11 partnerorganisaties. Onze missie, opdracht, referentiekaders, fundamentele doelstellingen en kernwaarden werden toen zorgvuldig vastgelegd en in 2021 verder geactualiseerd. Deze vormen de basis voor dit strategisch congres en zijn te raadplegen via www.beweging.net/over-ons/. Een korte samenvatting vind je achteraan deze bundel. Hoewel ze niet ter discussie staan, inspireren ze ons om onze werking nog beter af te stemmen op de huidige en toekomstige noden en uitdagingen.

Het laatste congres waarin zowel een inhoudelijk als een strategisch beleidsplan werd gemaakt, dateert van 2010. Destijds was het een statutaire opdracht van het ACW om elke vier jaar een congres te organiseren. Die opdracht is niet hernomen in de statuten van beweging.net, maar als een mogelijkheid ingeschreven. Na de statutenwijziging in 2014 werd de werking van beweging.net vertaald in een meerjarenplan.

Vandaag ervaren we opnieuw de noodzaak om een **strategisch congres** te organiseren. 15 jaar na het vorige congres ziet de wereld er helemaal anders uit en willen we ons ook als beweging herbronnen en herpositioneren.

Inhoudelijk en beleidsmatig weten we waar we naartoe willen. De oplossingen die we als beweging voorstellen zijn uitgeschreven in de laatste memoranda van beweging.net en van de partnerorganisaties, naar aanleiding van de verkiezingen in 2024. Dat maakt dat we vandaag geen nood hebben aan een inhoudelijk congres.

Nu is er nood aan een **gemeenschappelijke strategie** om dat beleid te realiseren. Om medestanders te zoeken, dossier per dossier. Om elkaar te ondersteunen en te versterken in onze werkingen. We willen onze manier van werken actualiseren, de samenwerking tussen de partnerorganisaties verbeteren en ons netwerk verbreden. Op die manier willen we onze impact in de samenleving vergroten en onze missie en visie blijven realiseren.

We kiezen ervoor om een congres te organiseren, omdat dit meer gewicht geeft aan het proces dat we samen doorlopen en aan de besluiten die het congres zal nemen. Deze zijn niet vrijblijvend, maar vormen de basis voor de samenwerking tussen beweging.net en de (geassocieerde) partners de komende jaren. Er zal bij alle partnerorganisaties werk moeten gemaakt worden van de uitvoering van de congresbesluiten.

We selecteerden vier thema's voor dit congres.

- Ten eerste willen we nagaan hoe we terug nabijheid kunnen creëren in digitale tijden.
- Ten tweede willen we op een economisch verantwoorde manier blijven innoveren en investeren.
- Tot derde willen we op een actieve manier verder werken aan de duurzame organisatie die we op het oog hebben.
- Tot slot willen wij met onze partners acties ondernemen om de plaats van het middenveld nieuwe kracht te geven. We zien de veelvuldige en lichtzinnige aanvallen op het middenveld. We willen ons niet enkel verdedigen, we willen ook toekomst geven aan onze manier van werken.

Deze vier thema's vormen de hoofdstukken in deze congrestekst.

Op basis van de voorbije gesprekken in de Strategische Adviesraad (STAR), de bestuursorganen en STAR-werkgroepen discussieerden we onze weg doorheen de thema's en bouwden we deze startnota op.

www.beweging.net/over-ons

NABIJHEID CREËREN

CONTEXT

De samenleving is de laatste jaren in snel tempo veranderd en gedigitaliseerd. Dankzij de digitalisering zijn diensten en informatie instant toegankelijk. Administratieve taken zijn veel sneller uitgevoerd. Verplaatsingen zijn vaak overbodig geworden. Voor wie digitaal mee kan, is het leven gemakkelijker geworden. Maar er is ook een keerzijde. Heel wat mensen zijn digitaal niet of onvoldoende mee en voor hen wordt het juist moeilijker om informatie te vinden of om beroep te doen op sociale en publieke diensten.

Door die digitalisering zijn heel wat diensten - denk aan banken, de post, vakbond, mutualiteit,... niet meer rendabel te organiseren in elke gemeente. Zij hebben een beweging van centralisering richting centrumsteden en grotere gemeenten ingezet. Waar diensten verdwijnen, verdwijnen vaak ook andere winkels en horeca (en omgekeerd). Vooral in kleine gemeenten moeten mensen zich veel verder verplaatsen dan in het verleden. Erger, met het verdwijnen van deze diensten, horeca en winkels, verdwijnt ook het sociaal netwerk van mensen, de vele ontmoetingskansen en dreigt vereenzaming en isolatie.

Het aanvoelen leeft dat ook het vertrouwen van mensen in de organisaties dreigt te verminderen. De afstand met de concrete dienstverlener is groter en formalistischer geworden. Loketbedienden kennen hun klanten niet meer en omgekeerd. Door de berichtgeving rond fraude en phishing groeit ook het wantrouwen in de dienstverlenende organisaties zelf. De negatieve impact op de samenleving en bij uitbreiding op de democratie wordt stilaan zichtbaar. Dat verontrust ons en die trend moeten we omkeren. We zorgen ervoor dat mensen op elkaar en op hun gemeenschap betrokken kunnen zijn. We zoeken alternatieven zodat sociale en publieke dienstverlening bereikbaar zijn voor iedereen. We investeren in een levendig verenigingsleven, mede als dam tegen vereenzaming en tegen verrechtsing.

We willen op een hedendaagse manier nabij zijn en zo het leven van mensen aangamer en makkelijker maken.

WE MAKEN WERK VAN:

1. Een betere samenwerking tussen de partnerorganisaties op lokaal niveau.
2. Lokale netwerken tussen verenigingen.
3. Toegankelijke en levendige ontmoetingsplekken.
4. Nabije en laagdrempelige dienstverlening door de inzet van diverse digitale tools.

1. Een betere samenwerking tussen de partnerorganisaties op lokaal niveau

De tijd waarin elke dienstverlenende organisatie een breed verspreid kantorennetwerk had, tot in elke Vlaamse gemeente, ligt al lang achter ons. Omwille van besparingen en efficiëntie-oefeningen zijn veel kleine kantoren gesloten. Die tijd komt niet meer terug. Een kantoor openhouden in elke gemeente is financieel onmogelijk. Maar misschien is er meer mogelijk, als we beter samenwerken. Als we diensten en functies van meerdere organisaties bundelen, worden concrete locaties economisch weer leefbaar. Daarvoor kijken we ook over de muurtjes van beweging.net. Op die manier kan in regio's waar te veel diensten zijn verdwenen en de afstand tot de dichtstbijzijnde gemeente met dienstverlening te groot is, de dienstverlening van verschillende partners opnieuw uitgebouwd worden. Mensen moeten in een straal van max. 15 km terecht kunnen bij een dienstverlener.

- 1.1 We lijsten de bestaande kantoren van partnerorganisaties op en gaan na in welke mate ze in de toekomst kunnen gedeeld worden. Moderne communicatie-technologie en ICT-infrastructuur laten flexibel gebruik van ruimtes makkelijker toe.
- 1.2 We identificeren in heel Vlaanderen de blinde vlekken binnen het netwerk van de partnerorganisaties en zorgen ervoor dat iedereen in een straal van max. 15 km terecht kan met zijn vragen.

2. We maken werk van lokale netwerken tussen verenigingen

Ook heel wat verenigingen hebben het moeilijk om in elke gemeente, laat staan elke deelgemeente, nog een volwaardig aanbod aan activiteiten te organiseren. Het kader aan medewerkers is sterk gekrompen de laatste jaren en op het terrein organiseren verenigingen min of meer gelijkaardige activiteiten. De vraag stelt zich of verenigingen op organisatorisch vlak lokaal beter kunnen samenwerken, ieder vanuit zijn eigenheid, maar wel gericht op een efficiëntere organisatie en een groter bereik.

- 2.1 We onderzoeken of we (staf-)medewerkers van verschillende partnerorganisaties structureel kunnen laten samenwerken op lokaal niveau.
- 2.2 Om een fijnmazig netwerk van verenigingen in elke deelgemeente/gemeente te creëren, gaan we in gesprek met andere verenigingen en burgerinitiatieven.
- 2.3 We stimuleren vormen van co-creatie tussen verschillende organisaties (ook buiten de beweging), waarbij we vernieuwende sociale projecten uitwerken.

3. Toegankelijke en levendige ontmoetingsplekken

In kleinere gemeenten verdwijnen niet alleen winkels, maar stilaan ook horeca en gemeenschapsinfrastructuur. In een kleine gemeente vervult de lokale parochiezaal of café annex feestzaal een belangrijke functie. Als die verdwijnt, hebben ook verenigingen en burgergroepen het moeilijk om nog activiteiten te organiseren. We moeten dus zorgen dat deze gemeenschapsinfrastructuur niet verdwijnt. Daarnaast dienen zich ook nieuwe mogelijkheden aan, zoals invulling geven aan leegstaande kerken of andere locaties.

Geen enkele organisatie kan de aankoop en/of exploitatie hiervan alleen dragen. Meerdere organisaties samen kunnen wel dergelijke ontmoetingsplekken uitbaten, ondersteund door vrijwilligers en beroepskrachten.

Door meerdere organisaties en meerdere functies te combineren, creëren we opnieuw levendige ontmoetingsplekken. De combinatie van flexibele kantoorryuimtes, vergaderruimte, ontmoetingsplek, horeca, zorgfuncties brengt mensen opnieuw samen, biedt kansen aan projecten (bv. fietsbieb), brengt de dienstverlening weer dicht bij mensen.

- 3.1 We bestuderen de noden en de mogelijkheden om bestaande gemeenschapsinfrastructuur te behouden en vernieuwen of om nieuwe gemeenschapsinfrastructuur te creëren.
- 3.2 We bekijken met de bestaande organisaties en verenigingen binnen en buiten de beweging welke noden er lokaal zijn aan infrastructuur en welke functies gecombineerd kunnen worden.
- 3.3 We zoeken samenwerking met lokale overheden, met commerciële partners en met organisaties buiten de beweging.
- 3.4 We testen in die nieuwe ontmoetingsplekken uit hoe de partnerorganisaties kunnen samenwerken op vlak van inzet van personeel, afstemming van werkingen, financieel en organisatorisch.

4. Nabije en laagdrempelige dienstverlening door de inzet van diverse digitale tools

De digitalisering van de dienstverlening heeft het karakter van de dienstverlening grondig veranderd. De meeste leden vinden vlot hun weg naar de informatie op het internet en een groot deel van de aanvragen voor documenten edm gebeurt digitaal. Dat proces heeft de centralisatie van fysieke kantoren in de hand gewerkt. Maar de digitalisering laat ook het omgekeerde toe. Elke dienstverlener en (staf-)medewerker kan met zijn laptop op elke locatie aan het werk. Dat laat toe in de toekomst meer outreachend te werken en naar de mensen toe te gaan i.p.v. de mensen naar kantoor te laten komen.

Meer nog, aangezien de meeste informatie voor elke burger die digitaal mee is op het internet te vinden is, kan ook elke medewerker, ongeacht voor welke organisatie hij/zij werkt, deze informatie vinden. Iedereen met een laptop en basiskennis kan een rits informatieve vragen beantwoorden of vormen van laagdrempelige dienstverlening aanbieden. En dankzij internet en artificiële intelligentie kunnen ook meer complexe vragen opgenomen worden. Op die manier kunnen (staf-)medewerkers en vrijwilligers een groot deel van de vragen van mensen overal en altijd opvangen en oplossen. Voor de complexe vragen en problemen blijft doorverwijzing naar de juiste dienst aangewezen. Op die manier komt er bij de dienstverleners en experts ook tijd vrij voor de meer complexe hulpvragen.

- 4.1 We onderzoeken in welke mate we beroepskrachten van meerdere partners kunnen inschakelen voor laagdrempelige hulpvragen naar informatie of eerste hulpverlening (bv. afspraken digitaal inboeken, formulieren aanvragen, documenten digitaal doorsturen, app's installeren, ...). Zo kunnen beroepskrachten lokaal ingeschakeld worden om de hulpvragen van mensen te beluisteren, te beantwoorden, mee te zoeken naar antwoorden via internet of AI, dan wel gericht door te verwijzen naar de tweedelijnsdienstverlening.
- 4.2 We baten in elke regio een netwerk van flexibele werkplekken uit, die door meerdere organisaties kunnen gebruikt worden. Op die manier kunnen medewerkers 'zitdagen' houden in kleinere gemeenten en kan een beperkt doch structureel aanbod aan dienstverlening aangeboden worden waar mensen met hun vragen terecht kunnen.
- 4.3 We schakelen maximaal de mogelijkheden van AI in en investeren in betrouwbare AI-toepassingen die zinvol zijn voor de organisatie van het werk binnen organisaties en een hulp om over de organisatiegrenzen heen samen te werken. Op die manier worden een aantal taken vergemakkelijkt en komt er tijd vrij bij medewerkers voor persoonlijke ontmoetingen met leden en voor de meer complexe dossiers.
- 4.4 We leiden vrijwilligers en personeelsleden op om met AI-toepassingen aan de slag te gaan.

SOCIAAL INVESTEREN EN MAATSCHAPPELIJK INNOVEREN

CONTEXT

Als sociale beweging hebben we sinds onze ontstaansgeschiedenis tot heden geïnvesteerd in sociale ondernemingen en maatschappelijk relevante projecten. Een aantal van onze partners zijn ontstaan als project en uitgegroeid tot sociale onderneming. We hebben vanuit de beweging tal van vzw's in de zorg, in sociaal toerisme, in armoedebestrijding, in kinderopvang, in energie, in loopbaanbegeleiding, in opleiding van kwetsbare jongeren mee opgericht. We participeren mee in energiecoöperaties. Heel vaak zijn het vrijwilligers die mee initiatief nemen en de uitbouw van een vzw helpen realiseren. Telkens was en is het de bedoeling om een rechtvaardig antwoord te bieden op een maatschappelijke nood. Daarbij zijn er zowel initiatieven die erop gericht zijn om de organisaties financieel onafhankelijk te laten opereren, als initiatieven die dankzij overheidssubsidies een werking kunnen uitbouwen. Beide modellen zijn waardevol en kunnen perfect naast elkaar bestaan.

Ook in de toekomst zien we heel wat noden en blijven we zoeken naar mogelijkheden om hierop in te spelen.

WE MAKEN WERK VAN:

5. *Het detecteren van nieuwe noden in de samenleving.*
6. *Initiatieven die ons zakelijk kunnen versterken.*

5. Het detecteren van nieuwe noden in de samenleving

Alle partnerorganisaties staan met hun voeten in de praktijk. Medewerkers zien en horen elke dag met welke vragen en bekommernissen mensen geconfronteerd worden. Signalen van vereenzaming, hoge woningprijzen, digitale drempels, zorgnoden, onveiligheid, vervreemding, racisme, armoede en bestaansonzekerheid, vervoersarmoede, enz. worden op die manier gecapteerd. Ze vormen de inspiratie voor tal van nieuwe projecten en initiatieven in de beweging.

Een aantal maatschappelijke noden zijn eerder complexe uitdagingen, waarbij meerdere partners en zware financiële investeringen nodig zijn om ze aan te pakken (bv. betaalbare woningen bouwen). We willen hierrond kennis en inzichten vanuit verschillende hoeken samenbrengen om vernieuwende concepten en businessmodellen uit te werken en hiervoor partners zoeken om ze ook te kunnen realiseren. We moeten niet alle uitdagingen alleen aangaan. We kunnen daarvoor ook zoeken naar relevante en betrouwbare actoren in de samenleving.

- 5.1 We blijven ogen en oren openhouden voor noden in de samenleving. We brengen relevante organisaties en beleidsmensen samen rond de tafel om antwoorden te zoeken. Sommige maatschappelijke noden kunnen we zelf aanpakken, voor andere noden zijn wetgevende initiatieven nodig, nog andere vergen serieuze financiële inspanningen.
- 5.2 We ontwikkelen nieuwe concepten en businessmodellen om noden aan te pakken en zoeken hiervoor de nodige middelen en de nodige partners. We investeren zelf (mee) in projecten en in sociale ondernemingen die vernieuwend zijn en bijdragen tot een sociale en duurzame samenleving. We zoeken partners in de samenleving die vernieuwende concepten kunnen (helpen) realiseren.

6. Initiatieven die ons zakelijk kunnen versterken

De beweging en haar partnerorganisaties streven een zekere mate van financiële onafhankelijkheid na, zodat ze onafhankelijk van overheidsinmenging hun beleid kunnen ontplooiën. Die onafhankelijkheid is nodig om autonoom te kunnen ageren in de samenleving en zelf te kunnen bepalen welke noden en/of doelgroepen ondersteuning nodig hebben, los van politieke of ideologische agenda's.

Die onafhankelijkheid is mogelijk dankzij een betrouwbaar financieel beleid en dankzij onderlinge solidariteit. Vandaag ontwikkelen alle partners hun eigen financiële en zakelijke strategie. Door meer te gaan samenwerken, is ook op dat vlak meer mogelijk.

- 6.1 We blijven zoeken naar nieuwe financiële structuren die ons meer vrijheid geven als actor in de samenleving. We denken daarbij bv. aan een sociaal investeringsfonds, het activeren van burgerkapitaal, samenwerking met bestaande initiatieven,...
- 6.2 Waar het ons financieel kan versterken, zoeken we efficiëntie op. Dat kan bv. door meer samen te werken o.v.v. diensten en samenaankoop. Ook op vlak van inhoudelijke samenwerking van bv. studie- en vormingsdiensten zijn er mogelijkheden.
- 6.3 We stimuleren ook de vrijwilligers om bij elk project diverse financieringsmogelijkheden te onderzoeken. We geven hen opleidingen rond diverse financieringsmodellen en we reiken hen concepten aan die ze zelf verder kunnen uitrollen op het terrein (bv. fietsbieb).

SOCIAAL-RECHTVAARDIGE KLIMAATTRANSITIE REALISEREN

CONTEXT

De grootste uitdaging voor de komende decennia is om de samenleving koolstofneutraal te maken en het milieu te beschermen. Dat is niet alleen een opdracht voor de overheid, maar voor alle geledingen in de samenleving. Ook verenigingen en non-profitorganisaties moeten dus aan de slag. De Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de Verenigde Naties vormen daarbij de leidraad.

In de eigen organisatievoering moeten alle organisaties de omslag maken naar een grotere CO₂-reductie van hun werking. De klimaattransitie zal ook voor ons heel wat financiële en organisatorische inspanningen vergen.

Ook van de bevolking wordt een grote omslag verwacht. We willen onze achterban ondersteunen door innovatieve projecten op te zetten die hen helpen bij hun eigen klimaattransitie.

WE MAKEN WERK VAN:

7. *Nieuwe projecten die burgers ondersteunen bij deze klimaattransitie.*
8. *Het verduurzamen van ons eigen mobiliteitsbeleid.*
9. *Een meerjarenplan voor een duurzaam patrimonium.*
10. *Een duurzaam en ethisch investeringsbeleid.*

7. Nieuwe projecten die burgers ondersteunen bij deze klimaattransitie

De klimaattransitie zal veel inspanningen vergen van de bevolking. Er zijn heel wat creatieve projecten mogelijk om hen daarbij te ondersteunen. Dat hebben we ook in het verleden al bewezen met bv. samenaankoop van isolatiemateriaal edm. De komende jaren willen we dit pad verder bewandelen, door zelf creatieve oplossingen te bedenken en in projecten om te zetten. De klimaattransitie is niet alleen een energietransitie, waarbij projecten op vlak van omschakeling naar hernieuwbare energie en energiereductie in het vizier komen. Het is ook een opdracht om het milieu beter te beschermen en zuinig om te springen met grondstoffen. In dat opzicht behoren projecten rond circulaire economie en korte keten tot de mogelijkheden. Inspanningen voor het klimaat en het milieu hebben vaak ook gunstige impact op de gezondheid van mensen en omgekeerd. Ook dat vormt een extra stimulans voor organisaties en vrijwilligers om mee aan de slag te gaan.

- 7.1 We voeren een duurzaamheidstoets in, waar we al onze projecten, acties en werkingen aan aftoetsen. Duurzaamheid staat centraal in de werking.
- 7.2 We houden ook onze eigen kernactiviteiten (zorg, vrede, kinderopvang, vorming, vrije tijd, internationale solidariteit, socio-cultureel werk,...) tegen het licht en bekijken het door een duurzaamheidsbril. Nieuwe linken en nieuwe inzichten leiden mogelijks tot nieuwe initiatieven.
- 7.3 We werken aan draagvlak bij de bevolking om zich mee te scharen achter een sociaal-rechtvaardig klimaatbeleid.
- 7.4 We zetten nog meer in op projecten die mensen ondersteunen bij de omschakeling naar een koolstofarme samenleving. We stimuleren de partnerorganisaties om nieuwe projecten uit te denken.
- 7.5 We ondersteunen (externe) organisaties en vrijwilligers die met creatieve oplossingen komen en helpen hen op alle mogelijke manieren om goede ideeën te realiseren. Dat kan zowel financieel zijn, als via politieke beleidsbeïnvloeding, door het indienen van subsidiedossiers, juridische ondersteuning, ...
- 7.6 We brengen de noodzakelijke partners, die nodig zijn om een project te realiseren, samen rond de tafel.

8. Het verduurzamen van ons eigen mobiliteitsbeleid

Autoverplaatsingen en vliegtuigreizen hebben een aanzienlijke ecologische voetafdruk. Om de impact op het klimaat te verminderen, is het noodzakelijk om het mobiliteitsbeleid binnen de organisaties te verduurzamen. We stimuleren het gebruik van de fiets en het openbaar vervoer maximaal, cfr het STOP-principe. We maken ook maximaal gebruik van de wettelijke mogelijkheden en blijven intussen ook beleidsmatig betere voorstellen uitwerken.

- 8.1 We zetten verdere stappen om het mobiliteitsbeleid in de eigen organisatie te verduurzamen, door maximaal in te zetten op het vermijden van verplaatsingen via videocalls en het vervangen van auto-verplaatsingen door andere verplaatsingsmiddelen. We bekijken waar de fietslease voor personeelsleden of eigen alternatieven, nog ingevoerd kan worden.
- 8.2 We bekijken de mogelijkheden van het mobiliteitsbudget als alternatief voor de bedrijfs- en salariswagen. Daar waar gekozen wordt voor bedrijfswagens, kiezen we voor het elektrificeren van de bedrijfswagens.
- 8.3 We verminderen het aantal vliegtuigreizen en geven de voorkeur aan treinreizen. Wanneer reizen met het vliegtuig onvermijdelijk is, compenseren we de vliegtuigkilometers met een CO₂-bijdrage
- 8.4 We onderzoeken of de oprichting van een gezamenlijk klimaatfonds binnen de beweging, gefinancierd met de CO₂-bijdrage uit werkgerelateerde vliegtuigreizen, meerwaarde heeft.

9. Een meerjarenplan voor duurzaam patrimonium

Tegen 2050 moeten alle gebouwen in België op een duurzame wijze gerenoveerd worden, met aandacht voor isolatie en hernieuwbare energie. Ook het patrimonium van de beweging vraagt forse investeringen om deze doelstellingen te behalen. Om dit traject te realiseren, is een structurele aanpak en een meerjarenplan nodig.

- 9.1 Alle partners inventariseren hun gebouwen en stellen een duurzaamheidsplan op om energielabels te verhogen.
- 9.2 We investeren in renovatie om gebouwen toekomstbestendig te maken.
- 9.3 We engageren ons om intern alle kennis inzake renovatie en duurzaam bouwen/verbouwen samen te brengen.
- 9.4 We verkopen sterk verouderde gebouwen en investeren in duurzame locaties
- 9.5 We zetten diverse energiegemeenschappen (= delen van zonne-energie tussen diverse deelnemers) op, waar zowel gebouwen van beweging.net en zijn partners als grote sociale woonprojecten aan kunnen participeren. Op die manier wordt de zonne-energie ook in het weekend optimaal gebruikt en helpen we mensen met een laag inkomen om hun energiefactuur te verlichten.

10. Duurzaam investeringsbeleid

Het financieel beleid behoort tot de autonomie van elke partnerorganisatie. Toch is hier ook meer ambitie mogelijk. Ondanks de gewijzigde internationale context, blijven investeringen en beleggingen in de klimaattransitie noodzakelijk. Ook vanuit de beweging moeten we daaraan bijdragen. In het Charter Duurzaam Aeropolis bijvoorbeeld engageerden diverse partnerorganisaties zich al tot een duurzaam financieel beleid, via een eigen verduurzamingstraject.

- 10.1 Alle partnerorganisaties bekijken hun huidige beleggingscriteria en scherpen die verder aan. Naast ethische criteria worden ook duurzaamheidscriteria toegevoegd. We werken niet alleen met uitsluitingscriteria, maar zetten meer in op positieve beleggingen, waarbij we expliciet kiezen voor investeringen in duurzaamheid.
- 10.2 We onderzoeken de mogelijkheden om mee te investeren in grote maatschappelijke projecten die een bijdrage leveren aan de klimaattransitie. Deze vergen immers veel kapitaal.

ZELF RUIMTE MAKEN VOOR EEN ASSERTIEF MIDDENVELD

CONTEXT

Het middenveld staat onder druk. Eigenlijk voelen we al jaren/decennia dat de ruimte voor middenveld afkalft. Maar de laatste jaren lijkt dat explicieter te gebeuren. De ruimte voor ons type actoren, van mutualiteiten tot vakbonden, over verenigingen, sociale organisaties en vrijwilligersinitiatieven,... wordt in vraag gesteld. Bijgevolg merken we dat ze systematisch verkleint. Deze analyse is niet nieuw. In heel Europa spreekt men ondertussen van een shrinking space for civil society en de studiedagen over dit thema volgen elkaar in snel tempo op. Wat ontbreekt is een duidelijk actieplan vanuit het middenveld zelf om hierop te reageren. Al te gemakkelijk worden we als middenveld in een defensieve positie gedwongen waarin we aangewezen zijn op het verdedigen of beschermen van onze maatschappelijke positie, onze financiering, onze werkingsmethoden, onze vrijheid van spreken en handelen,... We komen nog te weinig met offensieve strategieën om onze positie te versterken. Het is tijd om ons te verenigen en ons over deze kwesties te buigen. Alleen zo vormen we als middenveld een sterke weerbare tegenmacht.

Beweging.net is een belangrijk onderdeel van dat middenveld in Vlaanderen. De partnerorganisaties zijn actief op diverse beleidsdomeinen en zijn op hun beurt weer sterk verweven met andere middenveldspelers. Samen vormen we een sterk sociaal middenveld. Als we de krachten bundelen, kunnen we ook in de toekomst een relevante actor blijven in het Vlaamse landschap. Op die manier kunnen we blijven bijdragen aan een meer sociale, duurzame, democratische en inclusieve samenleving.

WE MAKEN WERK VAN:

11. *Wetgeving en onderzoek dat de context en werking van middenveldorganisaties versterkt en beschermt.*
12. *Een sterke participatie van vrijwilligers en middenveldorganisatie in de democratie, in de instellingen en in het beleid.*
13. *Een strategie rond juridisch procederen.*
14. *Een nieuw wervend sociaal verhaal.*

11. Wetgeving en onderzoek dat de context en werking van middenveldorganisaties versterkt en beschermt

De context waarin organisaties werken werd de afgelopen decennia steeds meer gejuridiseerd en gecontroleerd. De administratieve verplichtingen en de rapporteringsverplichtingen namen toe evenals het aandeel projectfinanciering t.o.v. structurele financiering. Daarnaast kwam de financiering van organisaties onder druk te staan door toenemende wetgeving die vaak vanuit een level playing field gedachte middenveldorganisaties laat concurreren met de private markt.

We hebben nood aan een eigen kader dat de specifieke waarden en de duurzaamheid van het middenveldmodel erkent en de meerwaarde ten opzichte van zuiver commerciële initiatieven enerzijds of overheidsinitiatieven anderzijds benadrukt. Middenveldorganisaties verdienen hun plaats in de samenleving en daar hoort ook specifieke wetgeving bij.

- 11.1 We steunen onderzoek dat de unieke plaats en meerwaarde van middenveldorganisaties kwalitatief en kwantitatief in kaart brengt.
- 11.2 We maken werk van een specifiek kader voor Civil Society Organisations (CSO) dat organisaties vanuit een Europese context beschermt in hun werking en financiering.
- 11.3 We brengen systematisch de impact van beleidsbeslissingen op middenveldorganisaties, en bij uitbreiding op alle non-profitorganisaties, in kaart.
- 11.4 We doen zelf offensief voorstellen voor regelgeving die de positie van middenveldorganisaties versterkt. Bijvoorbeeld een vast criterium bij overheids- aanbestedingen dat organisaties die geen winst uitkeren, voorrang geeft; wetgeving die administratieve lasten voor verenigingen vermindert; een aangepast fiscaal beleid; bescherming tegen intimidatie via juridische procedures,...

12. Een sterke participatie van onze vrijwilligers en middenveldorganisaties in de democratie, in de instellingen en in het beleid

De verheerlijking van het primaat van de politiek verdringt de permanente participatie en consultatie van burgers en middenveld die nodig is om tot goed beleid te komen. Het is onze overtuiging dat we tot beter beleid en beter gedragen beleid komen als de betrokken middenveldorganisaties geconsulteerd worden en als de plaats van minderheidsgroepen en experts in het debat erkend wordt. Goed beleid maak je niet vanuit een ivoren toren, maar door het organiseren van een brede betrokkenheid en participatie. Daarom werken we offensief aan modellen die de plaats van middenveldorganisaties aan de tafel van het beleid versterken.

- 12.1 We versterken onze rol en positie van adviesraden en introduceren nieuwe modellen met een hoge betrokkenheid van middenveldorganisaties en burgers.
- 12.2 We monitoren de betrokkenheid van middenveldorganisaties in de bestuursorganen van overheidsinstellingen en adviesraden.
- 12.3 We ondersteunen de deelnemers aan bestuursorganen en adviesraden aan de hand van vorming, informatie en dossiers.
- 12.4 We verdedigen het voorstel dat adviesraden de mogelijkheid krijgen om zelf burgerbevragingen te organiseren om hun eigen adviezen te verrijken met de inbreng van burgers.

13. Een strategie rond juridisch procederen

De toenemende juridisering van de samenleving biedt zowel uitdagingen als kansen. Terwijl burgers en organisaties vaker juridische stappen ondernemen om beleidsbeslissingen aan te vechten of nieuw beleid af te dwingen, stelt dit ook het middenveld voor dilemma's. De relatie met de overheid kan hierdoor onder druk komen te staan, wat samenwerking bemoeilijkt. Tegelijk verhoogt de juridisering het risico dat ook middenveldorganisaties vaker aangeklaagd worden.

Daarom blijven we ons opstellen als een betrouwbare partner van de overheid door met de overheid in dialoog te gaan en een constructieve samenwerking na te streven, waarbij we onze eigen waarden en belangen beschermen.

- 13.1 We blijven op de eerste plaats inzetten op dialoog en overleg om tot gedragen compromissen te komen, waarbij alle betrokken actoren gehoord worden.
- 13.2 Het gebruik van juridische procedures wordt zorgvuldig overwogen en alleen ingezet als andere vormen van overleg falen.
- 13.3 Het beschermen van fundamentele rechten van mensen en organisaties blijft een prioriteit, waarbij procederen als laatste redmiddel wordt ingezet.
- 13.4 We stellen een helder afwegingskader op om te bepalen wanneer juridisch handelen noodzakelijk is.
- 13.5 We bereiden ons voor op juridische uitdagingen, wanneer middenveldorganisaties onder druk komen te staan door overheidsingrepen of aanvallen vanuit bedrijven. We bundelen onze middelen tot een gedeeld fonds voor beweging.net en zijn partnerorganisaties, dat de juridische kosten financiert.

14. Een nieuw wervend sociaal verhaal

Om sociale vooruitgang en inclusiviteit te behouden in tijden van toenemende polarisatie, conservatisme en wantrouwen, is er behoefte aan een vernieuwend progressief sociaal verhaal dat hoop en verbinding biedt. Tegenover manipulatie en fakenews plaatsen we een boodschap gebaseerd op waarheid, nuance en helderheid, die begrijpelijk en toegankelijk is voor een breed publiek. We nemen onvrede en angst in de samenleving serieus, maar we formuleren antwoorden die bijdragen aan een sociale, duurzame, democratische en inclusieve samenleving.

Dit verhaal moet gepaard gaan met een krachtige en moderne communicatiestrategie die aansluit bij een divers publiek en de dynamiek van digitale media.

- 14.1 We schrijven samen aan een narratief dat onze waarden en visie op de samenleving en het belang van middenveld uitdraagt. Daarbij hebben we oog voor de internationale dimensie.
- 14.2 We brengen positieve en sociale boodschappen, op een begrijpelijke en genuanceerde manier. We koppelen dat aan onze waarden en onze visie op de samenleving en laten ons niet verleiden tot fakenews.
- 14.3 We bouwen aan netwerken tussen de (geassocieerde) partners en externe gelijkgestemde organisaties/ gelijkgestemde personen (bv. academici, politici, journalisten, beroepsgroepen, opiniemakers, maatschappelijk leiders, progressieve denktanks,...) om een gezamenlijk sociaal verhaal te creëren en uit te dragen.
- 14.4 We formuleren onze voorstellen op een meer offensieve en gedurfde manier
- 14.5 We ontwikkelen een gezamenlijke communicatiestrategie gericht op het bereiken van jongeren en nieuwe doelgroepen.
- 14.6 We onderzoeken hoe we ook op sociale media meer activistische werkmethoden kunnen inzetten.
- 14.7 Door samen te werken verhogen we het digitale bereik van Visie substantieel.

WIE ZIJN WE?

Beweging.net brengt een breed netwerk van sociale organisaties (en duizenden vrijwilligers) samen. Samen zoeken wij rechtvaardige oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen.

Geïnspireerd door ons ideaal van een inclusieve, solidaire, rechtvaardige en duurzame samenleving pakken we met vereende krachten maatschappelijke uitdagingen aan en zoeken we naar antwoorden. We luisteren actief naar de verhalen van mensen, nemen samen verantwoordelijkheid op, versterken verbondenheid en brengen mensen in beweging. We voeren actie, maken dossiers om onze manier van samenleven te verbeteren. We doen dat met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbaren. We geven stem aan maatschappelijke leiders en samen maken we de wereld van morgen.

WAT DOEN WE?

1. Sterk netwerk

We bouwen aan een sterk netwerk van mensen en organisaties. Dit doen we door kennis uit te wisselen en samen te werken aan oplossingen, en elkaars standpunten te delen. Steeds opnieuw gaan we op zoek naar partners die samen met ons het verschil willen maken. We geven ruimte aan vrijwilligers en verenigingen. Dit doen we zowel in Brussel maar ook lokaal onder de kerktoeren.

2. Stem geven

Met campagnes zoals de Week van de vrijwilliger, onze politieke academie, ons jongerentraject,... geven we een stem aan maatschappelijke leiders. We doen dit via vorming, overleg met partners, projecten met een maatschappelijke impact en sterke standpunten. We geloven in een sterke democratie en willen wegen op het beleid. Daarom werken we intens samen met politici en andere organisaties die onze waarden uitdragen.

3. Daadkrachtige antwoorden

We werken aan concrete oplossingen en nemen initiatief met projecten en initiatieven die bewijzen dat het anders kan. We inspireren anderen en maken het verschil met onze initiatieven. Van de 'Fietsbieb' tot 'GIRAFF' waarmee onze omgeving anders bekijken. Van 'bang van AI' tot 'deelmobiliteit in sociale wijken'. Van aandacht voor camera's met 'Wie op weg is, is gezien' tot gedeeld ruimtegebruik voor verenigingen met 'Vast-Goed'.

OOK JIJ MAAKT DEEL UIT VAN BEWEGING.NET

CONGRES

Ruimte voor middenveld

Einde document